

VÕRU VALLA TEATAJA

Nr 6 (106)

DETSEMBER 2014

Hind 0.35 €

Häid jõule ja kena aastavahetust kogu Võru valla rahvale!

Võru vallavolikogu ja vallavalitsus

Kauni kuuse tuppa toome....

Kunstkuused on saanud üha loomulikuma ilme, ei aja nad okkaid ega nõua mööda kraavikaldaid marssimist, ka loodust jääb tänu neile rohkem alles – pluss on, ometi ei vaidle vist keegi vastu, et ehtsa kuuse lõhna vastu ei saa miski.

Nagu ka selle vastu, et suuri- mat jõulurõõmu tunneb inimene lapseas. Seepärast pingutavadki täiskasvanud kõvasti, et see aeg laste jaoks tõesti harras oleks. Kõrget kaharat saalikuuske aga polegi nii kerge leida, seepärast uuris Võru Valla Teataja, kuidas jõulupuud val- la lasteaedadesse jõuavad.

Parksepa laste- aia direktor Pille Sõrmus ütles, et nende majas on tänava üks jõu- lupuu saalis ja igal rühmal li- saks oma puu.

„Avastajate rühma kuuse tõi õpetajaabi oma kodust. Kuusk paigutati rühma akna taha õue ja mõne aja pärast kolis päkapikk selle juurde elama,” tutvustas ta. Vaatle- jate rühmal tol päeval veel kuuske polnud, aga kindlasti see leiti. Kuidas kuusk Uuri- jate rühma jõudis, loe kõrval olevast lisaloost.

„Saali pakkus kuuse üks lapsevanem ja selle paku- kuse üle on meil väga hea meel,” lisas Pille Sõrmus. Sel aastal ehitakse puu vanade jõuluehetega, mille lapsed on ise üle värvinud.

Väimela lasteaia direktori Külli Seene sõnul on viiest rühmast kolmes tänava kunstkuusk. Siin olid pea- mised otsustajad vane- mad: kes korraldas kuu- se toomise metsast, kes hääletas kunstkuu- se poolt. Ega siin ole- gi üks variant teisest parem: ehe kuusk on mõnus, aga kuna oma metsa palju- del pole, siis on selle leidmine- toomine ikka paras ettevõt- mine. Pühade aegu on laste-

aed ka tühi ja mõnes mõttes jääb kuusest rõõmu tundmi- se aeg napiks.

Saalikuusk on aga ka Väi- mela lasteaias see päris. Appi tuli üks metsaomani- kust lapsevanem, kes Tam- me-nimelisena viskas nal- jagi: „Kui kuuske ei leia, siis seisab kuuse asemel ise tam- mena.” Läks ikka paremini.

Väimela lasteaias on seni- ni hoitud ka traditsiooni, et kolmekuningapäeval saade- takse saalikuusk tänuga ke- nasti ära.

Puiga lasteaed tegi tänava aga suurema investeeringu ja ostis saali kunstkuuse. „Ula- tub lausa lae alla, on kahar ja tulesid täis,” kirjeldas laste- aia direktor Ere Kungla oma maja jõuluilu. Küsimusele, miks selline otsus, ei otsinud ta ka pikalt vastust: ilusa kõr- ge, oma kolmemeetrise kuu- se leidmine saali on läinud vanematel aasta-aastalt üha keerulisemaks, pühadeajal seisab kuusk lasteaias üksi ja langetab okkaid, ja lõpuks on soov ka metsa hoida.

Kui aga Puiga lasteaias rühmaruumidesse kiigata, siis neid ehivad endiselt metsakuused.

Kaile Kabun

Parksepa lasteaia Uurijate rühma kuusepuu. Foto: erakogu

Meie jõulu- puu lugu

Juba varakult otsustasime, et tahame oma rühma ikka ehtsat jõulupuud. Uurisime oma rühma poisi Sanderi va- nematelt, kas me saaksime nende kodu kõrvalt metsast kuusekese, ja saime jaatava vastuse.

Neljapäeval, 4. detsem- ril läksime matkama. Meil tuli kõndida umbes 1,5 km, kui jõudsim Sanderi maja juurde. Kõndisime majast pisut eemale ja olimegi noo- res metsatukas, kust leidsi- me ilusa ja just meile sobiva suurusega kuusepuu.

Kuuskede vahelt leidsid lapsed ka hulgaliselt päka- pikkude jälgi.

Õpetajad panid kuuse kar- tulikoti sisse ja kandsid va- heldumisi rühma juurde.

Esmaspäeval, kui olime Kandles jõuluetenduse ära vaadanud, oli aeg kuusk tup- pa tuua ja ära ehtida. Sel aastal kaunistasime kuuse päka- pikumütsidega.

Kauneid pühi kõigile! Parksepa lasteaia Uurijate rühm

Lisette Gorjunov, Grete Hollo ja Carin Onno koos juhenda- daja Ülle Noppeliga auhinnatseremoonial. Foto: erakogu

Leiutajatekool Parksepas

Parksepa keskkooli õpilased olid tänavusel noorte leiutajate konkursil taas võidukad: 3. klassi tüdrukute **Lisette Gorjunovi, Carin Onno** ja **Grete Hollo** leiutised tunnustati oma vanuse- rühmas parimaks.

Kuna Parksepa koolile on noored leiutajad tuntust too- nud juba hea mitu aastat, siis pani tänavuste preemiasaa- jate juhendaja Ülle Noppel koolipere jaoks kokku väik- se esitluse. Sellest põnevast kokkuvõttest sai osa ka Võru Valla Teataja.

Seejuures tutvustasid leiutajad-tüdrukud oma töid ise. Carin Onnole tõi näiteks tei-

se koha preemia säästva taa- raaautomaadi idee. Vanemad lubavad tal tagastatud taa- ra eest saadud raha endale jätta. Kõik teavad, et taara- automaat väljastab tšeki ja selle saab poes rahaks vahe- tada. Üldjuhul ikka mün- tideks. Oma pangakontole saab toimetada aga ainult paberraha. Carin tundis, et mündid, mis käes, kipuvad niisama ära kuluma, ja soo- viga säästa leidis päästva idee.

„Minu arvates võiks taara- automaadis olla ka pangaa- kaardiava, nii et kes tahavad, saavad taarast tulnud raha otse oma pangakaardile kan- da,” kõlas Carini kokkuvõte. „Nii ei raiska ma münte iga- suguse ninni ja nänni peale.”

Ülle Noppel lisas, et idee on juba kõitnud Eesti Pandi- pakendi tähelepanu. Sealt

on Cariniga ühendust võe- tud ja mine tea, võib-olla te- hakse mõte peagi ka teoks.

Teise koha preemia sai 1.- 4. klassi õpilasteleiutajate seas ka Grete Hollo – tööga „Elu- päästev trikoo”. Nagu selgus, on tüdruk seda mõtet juba päris pikalt, üle aasta endas kandnud. Niisugune trikoo oleks nimelt abiks talle en- dalegi, kuna ta ei tunne end vees veel eriti kindlalt. Tri- koo ehitus sarnaneb poes müüdava singi vaakum- pakendiga, st kahe riidekihi vahel pole õhku. Kui ujuja satub hättä, vajutab ta trikoo rinnaesisel olevat nuppu: riidekihtide vahel olev õhuline aine paisub ja trikoost saab omamoodi õhkpadid.

Lisette Gorjunovi väljapa- kutud massaažirõngas meel- dis žüriile sedavõrd, et tõi tüdrukule 1.-4. klassi õpi-

laste seas esimese preemia. Lisettele meeldib sporti teha ja liikuda, aga viimasel ajal kimbutavad teda jalavalud. Olgu pealegi põhjuseks kiire kasv, leevendust valule igat- seb ta ikka. Selle üle mõeldes tuligi tal idee: mis oleks, kui kinnitada vedrurõnga ümber erineva kujuga rattad, mil- le akusid saab elektriga toi- ta. Kui valu kimbutab, paned massaaživõru ümber jala või käe ning see hakkab ratas- te abil ja väikeste mootori- te jõul edasi-tagasi sõitma ja massaaži tegema.

Kolme klassiõle leidlikkust ja juhendaja asjatundlikkust tunnustati rahapreemiaga. Peale selle jääb neile mäles- tuseks käepigistus president Toomas Hendrik Ilveselt, kes võistluse lõpuüritusel auhin- nad kätte jagas.

Kaile Kabun

Võru vallas vahetub 1. veebruarist jäätmevedaja

Sõmerpalu ja Võru vald korraldasid soodsaima hinnaga segaolmejäätmete vedaja leidmiseks riigihanke. Hankel osalenud ettevõtetest esitas soodsaima pakkumise AS Eesti Keskkonnateenused, kellele anti selles piirkonnas viieks aastaks segaolmejäätmete veo ainuõigus alates järgmise aasta 1. veebruarist. Sellest kuupäevast muutuvad kõik teised korraldatud jäätmeveoga hõlmatud teenustega seotud lepingud selles piirkonnas kehtetuks ja jäätmevaldajal puudub õigus anda korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmeid üle mõnele muule jäätmekehtele või vedada neid ise.

Korraldatud jäätmeveoga liitumise kohustus tuleneb jäätmeveoseaduse § 69 lõikest 1. Jäätmevaldaja arvatakse korraldatud jäätmeveoga liitumise elu- või tegevuskohajärgses veopiirkonnas.

Kehtestatud minimaalsed jäätmeveoseadused: tiheasustusalal (Väimela alevik, Kose alevik, Parksepa alevik, Puiga küla ja suvilapiirkonnad) tuleb jäätmeid vedada vähemalt kord nelja, hajakasustusalal vähemalt kord 12 nädala tagant. Jäätmeveost saab mõjuva põhjuse olemasolul vabastada üksnes kohalik omavalitsus, kellele tuleb esitada vastav avaldus.

Lepingute sõlmimine

AS Eesti Keskkonnateenused saadab enne korraldatud jäätmeveo algust kõigile jäätmeveoga liidetud jäätmevaldajatele eeltäidetud veolepingud vastavalt andmetele, mille on vedajale edastanud kohalik omavalit-

sus. Teenuse osutamiseks on vaja allkirjastada uus jäätmeveoleping. Lepingusse tuleks märkida oma kontaktandmed, mille kaudu on vedajal võimalik probleemide korral kliendiga kiiresti ühendust võtta, salasõna, millega on kliendil telefoni teel võimalik teha lepingus muudatusi, näiteks tellida lisavedu, muuta kontaktandmeid. Eeltäidetud lepingus toodud tingimuste sobivuse korral pole tarvis teha muud kui lepingu üks eksemplar allkirjastada ning see meile tagasi saata. Jäätmevaldajatel, kes soovivad eeltäidetud lepinguga pakutust erinevaid tingimusi (erinev konteineri maht, veosagedus või konteineri laenutuse või ostu soov), tuleb teha lepingu käsitsi parandus ja postitada parandustega leping.

Kindlasti tuleb meeles pidada, et lepingule reageerimata jätmine ei vabasta jäätmeveost. Juhul kui jäätmevaldaja ei ela ega tegutse korraldatud jäätmeveo piirkonnas asuval kinnistul ja seetõttu ei teki kinnistul jäätmeid, on tal õigus taotleda korraldatud jäätmeveoga mitteliitumiseks arvamus kohalikult omavalitsuselt, saates omavalitsusele selle kohta kirjaliku avalduse. Kui seda ei tehta, jääb kinnistu jäätmeveoga liidetuks ja jäätmevaldaja võib mõne aja pärast ebameeldiva üllatusena avastada postkastist tühisoiduarve. Seetõttu on oluline juba enne korraldatud jäätmeveo algust need asjad korda ajada, teavitades asjaoludest nii jäätmevedajat kui ka kohalikku omavalitsust.

Kui jäätmevaldaja ei ole

jaanuari keskpaigaks mingil põhjusel jäätmeveolepingut kätte saanud, tasub segaduste vältimiseks jäätmevedajaga ühendust võtta.

Veosagedus ja jäätmemahutid

AS Eesti Keskkonnateenused veab kõikide jäätmevaldajate jäätmeid graafiku alusel, vajaduse korral on võimalik tellida lisavedu. Lisaks on kõik jäätmevaldajad kohustatud omama jäätmemahuti. Soovi korral saab sobiva mahuti laenuada või osta ASilt Eesti Keskkonnateenused – sellest palume meid enne kindlasti kirjalikult teavitada.

Jäätmete kogumiseks tuleb jäätmevaldajal kasutada nõuetele vastavaid kaanega varustatud mahuteid, mida on võimalik tühendada töstemehhanismi abil jäätmeid kokku pressivasse jäätmeveokisse. Standardsete jäätmemahutite nõue tuleneb tühendamisel kasutatavast vabapuistemeetodist, mille käigus haagitakse konteiner jäätmeveoki töstemehhanismi külge. Eelmainitud meetodil tühendamiseks ei kuku nõu masina pressi ega purune konteineri koputamisel telje vastu.

Võru valla jäätmehoolduseeskirja järgi võib jäätmete kogumiseks kasutada: 1) plastist ja kaanega varustatud käsitsi teisaldatavaid 80–1100liitrilisi ratastel kogumismahuteid; 2) metallist ja kaanega varustatud 1,5–4,5 m³ ratasteta kogumismahuteid.

Tegelikkuses on kasutusel mitmesugused omavalmistatud ja vanaaegsed me-

tallmahutid, mida on võimalik tühendada ainult käsitsi. Nõuetekohane on konteiner, mis vastab kindlatele minimaalsetele mõõtudele ning mille eesmine ülemine äär on umbes 5 cm kõrgune. Võttes arvesse töötajate ohutust, tühendab Eesti Keskkonnateenused ainult standardile vastavaid mahuteid. Lisainfot jäätmemahuti parameetrite kohta saab Eesti Keskkonnateenuste klienditeenindusest aadressil Tähe 108, Tartu, klienditelefonil 1919 või kodulehelt www.keskkonnateenused.ee.

Konteinerit soetades tuleks muu hulgas tähelepanu pöörata mahuti valmistusmateriale, mis peaks vastu talvekülmadele ja UV-kiirgusele. Kindlasti ei sobi siseruumides kasutamiseks mõeldud konteinerid. Soovitav on kasutada tuntud tootjate (SULO, OTTO) konteinerid. Kõige kindlam on soetada või rentida konteiner otse jäätmevedajalt.

Konteineri paiknemine ja juurdepääs sellele

Kogumisvahend tuleb tühenduspaeval paigutada mitte kaugemale kui 10 m jäätmeveoki võimalikust peatumiskohast. Sõidutee laiuseks peab olema 3,5 meetrit ja kõrguseks 4 meetrit. 600liitrised ja suuremad mahutid tuleb paigutada neid tühendamiseks samal tasandil paiknevale kõva kattega alusele, millele on tagatud jäätmeveoki juurdepääs konteineri tühendusväljelt. Mahuti transportimist kaugemalt kui 10 m jäätmeveokini ja lukustamata värava

või tõkkepuu käsitsi avamist on võimalik tellida tasulise mugavusteenusena.

Kui graafikujärgsel jäätmeveopäeval ei ole kinnistul konteinerit nähtaval või kättesaadavas kohas (jäätmeveopäeval tuleks koe- rad hoida ketis või konteiner aiast väljaspool), fikseerib teenindav meeskond tühisõidu, mille kohta esitatakse jäätmevaldajale hiljem arve.

Talvel ja kevadel teede lagunemise ajal võib tulla ette olukordi, kui kinnistule juurdepääs on veokil raske või võimatu. Asjatute tühisõitude vältimiseks palub Eesti Keskkonnateenused end kindlasti enne veopäeva teavitada, kui teel on võimalik kinnistule juurdepääsu.

Ettemakstud jäätmekotiteenus

Eesti Keskkonnateenused pakub oma klientidele, kelle kinnistule juurdepääs on seoses kehvale teeludega kordade arv jäätmekotte. Ettemakstud jäätmekoti kasutajad sõlmivad ASiga Eesti Keskkonnateenused tavapärase jäätmeveoteenuse lepingu lisa, milles märgitakse konteineri liigiks ettemakstud jäätmekott, lepikase kokku kottide arv, üleandmise koht ja veograafik. Jäätmevaldaja viib ettemakstud jäätmekoti lähimasse jäätmete üleandmise kohta, mis on märgitud ka lepingu lisasse. Jäätmekoti üleandmiseks tuleks jäätmevaldajal kotile

kirjutada oma lepingu number või kinnistu nimi.

Tegu on 140liitri punast värvi kotiga, mis on märgistatud vastavate kirjadega. Erinevus tavalise jäätmekotilepinguga võrreldes seisneb selles, et teenuse hind sisaldab nii jäätmeveo kui ka koti hinda. Teenuse eest tasutakse ette, mistõttu arvet sellele ei järgne. Ühe ettemakstud koti hind koos käibemaksuga on 0,32 eurot. Lisandub 140liitri mahuti veohind 4,90 eurot.

Ühismahutite kasutamine

Jäätmevaldajad, kes soovivad kasutada ühismahuti, peavad sõlmima omavahel sellekohase kokkuleppe ja määravad ühe lepingupoole, kes vastutab ühismahuti kasutamise eest.

AS Eesti Keskkonnateenused klienditeeninduspunkt asub vastavalt Võru vallavalitsusega sõlmitud kokkuleppele kuue kuu vältel aadressil Võrumõisa tee 4a, Võru, edaspidi Tähe 108, Tartu (e-post: tartu@keskkonnateenused.ee, faks 738 6711, telefonid 1919, 738 6700).

Lisaks toimub 15. jaanuaril kell 16.30 Võru vallavalitsuse saalis korraldatud jäätmeveo infopäev, kus on võimalik tagastada vedajale jäätmeveoleping ja esitada täpsustavaid küsimusi.

Meeldivat koostööd!
Eesti Keskkonnateenused

Võru vallas alates 1. veebruarist kehtima hakkavat jäätmeveoteenuste hinnakirja vaata lk 8.

Võru valla lumetõrjetööst 2014/2015 talvel

Eeloleva talve lumetõrjetöödeks on Võru vallavalitsusel sõlmitud töövõtulepingud seitsme ettevõtte ja kolme FIEga. Lumetõrjetööde tehakse Võru valla teedel ajavahemikul 1. detsember 2014 kuni 1. aprill 2015.

Lumetõrjetööd alustatakse üldjuhul pärast lumesaju või -tuisu lõppu. Vallateede seisundinõuded on järgmised: teed katva lumekihi paksus on < 10 cm; teed katva sulalume või lõrtsi paksus on < 6 cm; lumevallide vahe 5 m või kitsamal ja lühemal teel vähemalt sõiduraja laius.

Lumetõrjet tehakse kõigil Võru valla teedel (ka erateed) tasuta vastavalt maanteeameti talihoolde seisundinõuetele.

Seisunditase 1 (madal) – piirduakse üldjuhul lumetõrje tegemisega maapiirkonna teedel. Lumetõrjet tehakse vähemalt 12 tunni jooksul pärast lumesaju või tuisu lõppu.

Seisunditase 2 (keskmine) – tehakse lumetõrjet, kuid eesmärgiks ei ole teel sõidujälgede lume- ja jäävaba

hoidmine. Lumetõrjet tehakse vähemalt kuue tunni jooksul pärast lumesaju või tuisu lõppu. Seisunditaseme 2 alla kuuluvad Väimela, Parksepa, Kose, Puiga, Meegomäe ja Konnametsa aiandi kattega teed ning kergliiklusteed.

Lumetõrjet tegevad ettevõtjad otsustavad, lähtudes ilmastikuoludest tellimuse täitmise, kuid esmatähts on tiheasustusalade üldkasutatavate vallateede esmane sõidetavus, millele järgnevad väiksemad teed ja erateed. Valla teede kasutajad, kelle tööpäev algab erandlikult vara või lõpeb hilja, peaksid piirkonda teenindava töövõtjaga normaalses lahenduses ise kokku leppima. Samuti tuleb töövõtjatega erakorraline lahtihoidmine.

Lume raskuse all teele langenud puude ja okste korral võib lumetõrjetööde tegija töö katkestada, kui maamõnik masinat lõhkua takistuse likvideerib, seetõttu soovitame võimalikud probleemid kõrvaldada juba sügisel.

Ettevõtja/ettevõtte	Nr GPSis	Lumetõrjepiirkond
OÜ SOOJUSVARA Mait Kivi Tarmo Kasak Erlis Paltsepp Peep Liloson	2959 EK 9445 EK	Lumetõrje hõlmab Võru valla piirkonda, mis jääb Võhandu jõest ja Vagula järvest põhja poole: Loosu, Kirumpää, Tagaküla, Navi, Raiste, Lapi, Kärnamäe ja Väiso küla piirkond, Väimela ja Parksepa alevik, Võru–Väimela ja Väimela–Parksepa kergliiklustee.
OÜ PÖLD 1 Ants Konrad	889 MAC	Võrumõisa, Võrusoo ja Kirumpää küla ning Konnametsa ja Mustjärve aiandid, osalt Võru–Väimela kergliiklustee.
OÜ GREENPROJECT Pirek Piirisild Kristo Kask	635 AV 5159 TA	Verijärve küla, Meegomäe aiandite piirkond, Kose–Verijärve kergliiklustee.
OÜ ANDIAGRO Jaanus Hakk	0692 TH	Verijärve, Umbaare ja Palometsa küla piirkond.
OÜ VÕRUMAA MASINAÜHISTU Rainis Ruusamäe Jaanus Jaaska Arvi Virks	5651 EK 0290 EL	Lompka, Vana-Nursi, Kusma, Nooska, Käätsõ, Meeliku, Kasaritsa, Hannuste ja Meegomäe küla piirkond.
OÜ KAUGU PÖLD Riho Ruusamäe	2007 TH	Võisi, Juba ja Roosisaare küla.
OÜ KAJAMARK Indrek Jõgeva	3944 EK	Vagula küla, Ehitaja väikekoht.
FIE AIN VISSSEL Margus Lõhmus	6767 EO 9568 EM	Koloreino, Mõisamäe, Kolepi, Tootsi, Vadsa, Mõksi, Sika ja Rāpo küla piirkond.
FIE HEIKKI KEIR	0860 EK	Pappjärve aiandite ja Kose aleviku piirkond, Kose–Puiga kergliiklustee.
FIE URMAS LAIV Indrek Mäeots	8138 TA	Kose, Puiga ja Verijärve küla piirkond.

Erakinnistul paikneval teel (erateel) on lumetõrjeks vaja arusaadavalt märgistada teekul ja/või ohtlikud objektid (ilukivid, väikesed põsod

ja puud, kiviktaimlad, kraavid jm). Muidu võib töö tegija teel, kus läbipääs võib kahjustada tehnikat või puudub ruum masina ümberpöära-

miseks, teenuse osutamist keelduda.

Korterajadevahelisel teedel ja parklates tuleb autod parkida võimalikult

kompaktselt, nii et korraga on võimalik lumest puhastada võimalikult suur ala. Sõiduteele parkimine on keelatud!

Ka eeloleval talvel on Võru vallavalitsusel kasutusel GPS-jälgimissüsteem, mis võimaldab jälgida lumetõrjemehhanismide tööd reaajas ja kogutud infot hiljem töödelda.

Vallaelanikel on võimalik jälgida traktorite liikumist reaajas kaardi järgi Võru valla koduleheküljel (www.voruvall.ee). Sisse tuleb logida avalehe menüüst: „Teede hooldus”, mille alusel lumetõrjetööd juhendatakse ja tehakse. Oma tee numbriga ja nime saate teada ka, pöördues Võru vallavalitsusse.

Infot lumetõrjetööde kohta saab telefonil 529 0640 või e-posti aadressil vald@voruvall.ee.

Võru vallavalitsus

Pähnade pere elutoas, kuhu jõuluõhtul kogunevad ka lähemad sugulased. Foto: Kaile Kabun

Metsas küll, aga mitte varjus

Metsa vahelt tulles paistab ees legendik ja siis jääb silma talukoha silt: Mõtsavahi. Talus elab Pähnade (eesti k pärn!) pere. Kuidas mõne inimese elus küll kõik ühe telje ümber koondub! Metsavahi ametit Eestis küll enam pole, aga metsaga seotud töökohti on küllaga ja ühel neist töötab Riigimetsa Majandamise Keskuses ka Vello Pähn Mõtsavahi talust.

Ta on üks viimastel kohalike omavalitsuste valimistel Võru vallavolikokku jõudnud uutest liikmetest, ka Juba küla vanem ja kolme poja isa. Ehk pidanukski alustama viimastest, sest miks peaks alati esimesena töö ja ühiskondliku tegevuse mõõdikut pruukima. Siiski on just külaelu eestvõtmise see, mis Vello Pähna koos naise Tuuliga Võru Valla Teataja huviorbiiti seadnud.

On pühapäeva pärastlõuna ja Pähnade pere koguneb elutuppa. Pojad Lauri (16), Janari (14) ja Andri (13) on sedapuhku kõik kodus. Isa sõnul ei juhtugi seda nii tihti, sest ikka on üks või teine võistlustel või muud asju ajamas: vanim poeg tegeleb orienteerumisega, nooremad on pühendunud korvpallile. Tuuli ja Vello ise on juba 16 aastat keerutanud jalga Haanja tantsurühmas, ka tänava suvest on tantsupeost osavõtt ette näidata. Tuuli käib veel Võru kunstikoolis täiskasvanute rühmas maalimas.

Need on väljapoole kodu

ulatuvad huvid, aga metsa sees ei pääse viimastest ka üle ega ümber. Päeva alguse valgemat aega on nad sel pühapäevalgi kasutanud ühiseks metsaskäiguks, et tuua heale tavalise jõulupuule. Oma kuuse valimisega on metsatalu elanikel veel jõulupühani aega.

Kui kunagi kuulis pere tuttavate sõprade suust, et nad elavad seal metsa sees nagu vanajumala seljataga, siis aeg on muutunud. Tee lõpeb küll nende õues, aga siinsamas tuka taga toimetas Eesti sõjavägi ja ka marjulised-seenelised on ümberkaudsetes metsades üsna sagedased uitajad.

Pähnade pere on Mõtsavahi talus elanud 18 aastat, koht ise sai pere omaks aga vähem kui viis aastat tagasi. Ehitati see kunagi metsavahi ametis olijale. Sellel töökohal alustas ka Vello Pähn, aga nüüd on tema ametinimetuse „praaker“, tegevusmaa ulatub Sõmerpalust Missoni ning töö on praegu seotud suurelt jaolt Eesti-Vene piiri võsast puhastamisega.

Asukohast tulenevalt on aga kogu pere metsausku. Ikka on põhjust sammud metsa seada. Tuuli lisab küll, et kui teised pereliikmed astuvad tavaliselt mööda rada, siis Lauri kulgeb pigem puude vahel. Aga orienteeruja puhul on see mõistetav.

Koos hakkaja külarahvaga

Ehkki „sisserändajad“ – Tuuli Navilt ja Vello Kasaritsast –, on neist ometi saanud Juba külaseltsi ühed hakkajamad eestvõtjad. Vello „sattus“ küllavanemaks, nagu ta ise ütleb. Ja see on olnud üks õnnelik „sattumine“, võiks öelda kõrvaltvaataja.

Tuuli on samas andnud suure panuse seltsi paberimajanduse korrashoidu – ja seda on projektide puhul omajagu. N-õ täiega löövad kõigis ettevõtmistes kaasa ka pojad, olgu siis tegu kalapüügiõistluste või oma küla peoga.

Tuuli ütleb, et viis aastat tagasi alustades nad küll ei kujutanud ette, et seltsi eestvõttel saab püsti küla-koda ja tegevus kogub niisuguse hoo.

„See hasart on sees siamaani“, kinnitab ta, lisades, et seltsielu taga on ennekõike hakkaja külarahvas, mitte aktiivsed eestvõtjad.

Küsimusele tulevikuplaanide ja uute rahataotluste kohta kõlab Tuulilt ka tasa-

kaalukas vastus: „Vahendite ostmise ei ole meil eesmärk omaette, mõte on ikka sisukamaid üritusi korraldada.“ Et kõik on nii hästi läinud, siis võib ju unistada kohast, kus talvelgi koos käia...

Juba küla mahub mõistete alla „linnalähedane koht“, siiski on koolilastega perel logistiliselt päris keeruline korraldada liikumist marsruudil „kool – töö – kodu – huviringid“ jne.

Kogu pere raputab aga üksmeelselt pead küsimuse peale, kas neil pole tekkinud tunnet, et linnas oleks parem kas või trenni- ja hobielu korraldada.

„Vahel ikka põgeneme korra suurlinna, käime inimesi vaatamas“, lausub Vello naljatamisi justkui küsijale lohutuseks.

Töö viib teda nagunii iga päev kodust kaugemale ja inimestega kokku, nii et metsatagune elu on paljuki illusioon. Vastupidi, hea oleks endaga rohkem aega veeta ja kas või oma hobiga tegelda – metsast leitud puukõverikest mööblit kokku seada. Näited on illustatsiooniks ka elutoast kohe võtta.

Tuuli omalt poolt looks linnaeluga veel selgema vahe ja annaks majapidamisele maalähedast jumet juurdegi, võttes koerale ja kassidele seltsiks kitsed ja kanad. No eks näis, kuidas sellega läheb.

Kaile Kabun

Hõbedane kaunistab jõuluaega kellamänguga

Kui sel detsembrikuu neljapäeva õhtul veerand tundi enne proovi algust Puiga koolimajja jõuan, on tantsurühma Hõbedane kõige krapsakamad liikmed juba kohal, nagu ka juhendaja Silja Oss.

Näinud ühel peolaval Hõbedase naise elamuslikult kellamängu esitamas, tekkis mõte uurida, kuidas nad selle muusikalise harrastuse enda jaoks avastasid. Jaanipäeval vahest tõesti kellamuusika nii mõjusalt ei toimiks, aga jõuluajal teeb ikka hinge hellaks.

Silja Oss meenutab, et kellamäng jõudis Puiga kooli ja tema meeltesse koos muusikaõpetaja Tiina Rõigasega. Mäng kõlas õpilaste esituses sedavõrd võluvalt, et tagantjärele võib Silja Oss seda isegi armumiseks nimetada. Esialgu oli ta mängu juures n-õ musta töö tegija, st aitas noodialuseid lavale seada jne. Seejärel musitseeris koos õpetajatega ühes peokavas. Kuni ühel päeval võttis oma Hõbedase rühma naistega ka kellas kätte. See oli paar aastat tagasi.

Edasi keeldub Silja Oss aga otsustavalt loo peategelane olemast ja emotsioone jagavad juba rühma liikmed. „See on uudne asi ja tantsimisele vaheldus“, nimetab Malle, mis teda kelladega musitseerimise juures võlub. „Puhast nauding“, on Helgi napolisõnaline, aga väga vee-nev.

„Jah, pidevalt tuleb hingamisega võidelda, et õigel ajal sisse tulla“, tunnistab Ženja vastutust kaasmängijate ees. Aga kui ikka juhtub eksitus? „Vastata saab ainult nii, et siin eksida ei tohi“, tuleb juhendaja kindlameelselt appi. Noodid on ka ees ja tegelikult omajagu kogemusi juba ülesastumist toetamas.

Kellamänguga on esinevad koduvallas ja kaugemal, Hiiumaani välja. Selsamal õhtulgi valmistatakse näda-

lavahetuse etteasteks Missos ning võtab kuju veel üks peatne esinemine: rühma-kaaslane Taimi peab uue aasta alguses juubelisünnipäeva ja meeleldi kuulaks ta seal ka kellamuusikat. See on, selgub, ka üsna paindlik harrastus: kui kogu rühm ei saa kaasa lüüa, siis võib ka väiksem esindus õhtu helisema panna.

Kõik tahab harjutamist

Proovi alguseks on värvilised kombikellad juba karpidest laudadele tõstetud ja kõik otsivad oma. Kus on A6 kõrgendusega? Kas see on minu oma? Sina mängid F-i! Kes on veel pillist ilma? Vohik võib vaid imestada, kui asjatundlikult naised G5, C1 või D2 kasuks otsustavad. Küsimusele, mis ikkagi on kellamängu juures kõige keerulisem, saan Mallet diplomaatliku vastuse: „Kõik tahab harjutamist.“

Siis on kõik leidnud oma ja kõlab Silja Ossi küsimus: kas läheb lahti? Näod muutuvad ilmekaks, silm jälgib nooti, käsi liigutab kella. Kõlab küll, hästi kõlab! Reibas lõpuakord ja uus lugu, enne veel natuke seibimist pillide vahetusega.

Kolm lugu on läbi mängitud. „Kui plaksutatakse, siis kummardame“, juhendab Silja Oss. Ja kui ei plaksutata, kõlab kelleltki naerulis-küsimus. „Siis lihtsalt naeratame“, ei jää juhendaja vastust võlgu.

Nii et kust see mõte siis tuli enda ja teiste rõõmuks kelli mängida? Ega siin tõesti muud tõuget olnud kui armastus muusika vastu.

Kaile Kabun

Proovisaalis. Käsi krampi! Foto: Kaile Kabun

Triinu Pungits sai Hõbenõela omanikuks

Võru valla juurtega moekunstnik Triinu Pungits oli üks tänavusügisese Tallinna moenädala tähti, pälvides ühe Eesti mainekama moedisaini auhinna Hõbenõela.

Hõbenõelaga auhinnatakse julge pealehakkami-

se, erakordse ettevõtlikkuse, särava idee ja energilise teostuse eest moeloojat või kollektiooni, mis on viimase aasta eredaimeks sähvatuses Eesti moetaevas.

Hõbenõel anti Kuldnõela kõrval välja teist aastat,

nominentide seas olid veel Vassilissa Danavir ja Marit Ilison.

Kuldnõela pälvis sel aastal pesudisainer Kriss Sooni. Nii Kuld- kui ka Hõbenõela võitja said kingiks lennureisi Türki. **VVT**

kiri

Olen Võru valla kodanik. Mulle tundub, et valla meeskond on töökas ja intriigivaba. Olen kuigivõrd kokku puutunud sotsiaallosakonnaga, kus töötajad on väga asja-

likud, täpsed ja töökad.

Juhtus nii, et oli vaja enam Aino Kaursoni abi. Talle on kaasa antud palju headust ja rõõmsat meelt, mis ei olegi õpitav, vaid on olemas. Ta on väga täpne, abivalmis ja hea organiseerimisvõimega. Olen kuulnud autosõidul tema kõnesid abivajajatega. Neid on palju, aga Aino on

alati tasakaalukas ja asjalik. Mulle ei meenu Aino kunagi väsinud või tusasena. Alati, kui kohtume, pakatab ta rõõmsameelsusest ja optimismist, on hingepõhjani päikseline inimene.

Häid inimesi meie ümber on palju, proovime neid märgata, hinnata ja hoida!

Aino teenete kasutaja

Aastad lähevad, laulud jäävad – Vannamuudu 15

Võru valla kapell ja ansambel Vannamuudu tähistas 21. novembril Võru kultuurimajas Kandle kontserdiga oma 15. lauluaastat.

Oli see „liuglemise” reede, kui mõnedki ilmselt keeldusid libeduse tõttu kodust väljumast. Sellegipoolest oli Kandle kontserdisaal publikust tulvil. Ja kohaletulnud ei pidanud pettuma: kontsert oli vaheldusrikas. Vannamuudu ise tõi lavale neli koosseisu: naisansambli, meesansambli, kapelli ja akordionistide ansambli. Peale selle said lavaaega külalised: naisrühm Hõbedane, kapell Asjapuud, sõbrad Petseri rajoonist. Oli ladus ja läbimõeldud pärastlõunakontsert.

Viitteist aastat ümber ei jutusta, sestap proovib Võru Valla Teataja avada seda aega n-ö kõige-kategoorias. Selle kokkuvõtte tegemisel oli abiks ansambli asutajaliige ja üks juhte Helgi Noormets.

„Niikaua kui suudame, teeme edasi,” lubas ta tasa-kaalukalt homsesse vaadates.

Kõige soojem publik. Neid on meil olnud mitu. Üks soojemaid vastuvõtte oli kindlasti 2010. aastal Soomes Kaustise festivalil. Siis lausa nõuti lisapalasisid, aga et programmi ajakavast pidi kinni pidama, tuli esinemine lõpetada. See jätkus siiski saalist väljas, osa publikut kiikus meiega kaasa, nii et saal jäi pooltühjaks.

Lapi Laulijad tõid Silja Otsarile tunnustuse

Muusikaõpetajat ja koorijuhti Silja Otsarit tunnustati novembris stipendiumiga, mis mõeldud Lõuna-Eesti naiskoorijuhude ja naiskooride toetuseks.

Stipendiumi andis välja sihtkapital, mille on Tartu kultuurkapitali juurde asutanud Vaike Uibopuu ja tema poeg Paavo.

Tunnustuse tõi Silja Otsarile Võru vallas loodud naiskoori Lapi Laulijad kiire areng.

„Nii meeldiv tunnustus. Eks selle tõi mulle minu juhatatav noorim koor. Kahe aasta eest tulid Parksepa ja selle ümbruse naised minu juurde sooviga, et tahavad samuti laulda, et tunnetada ühes laulmise rõõmu Uma Pídol ja tänavusel suurel laulupeol,” lausus Silja Otsar. „See on tunnustus eelkõige mu tublidele laulunäitletele ja alles siis mulle.” **VVT**

Allikad: Lõunaleht,
www.umapido.ee

Vannamuudu juubelikontserdil täiskooresseisus Kandle laval. Fotod: Maidu Jaason

Helgi Noormets ja Sale Vare.

Lähiminevikust tuleb meelde ka aasta alguse kontsert Antslas, kus mängisime õige mitu lisalugu.

Kõige arvukam publik. Kõige rohkem kuulajaid on olnud ikka Kandle toimunud kontsertidel. Oleme Kandles andnud kolm täispikka kontserti ja alati on saal rahvast täis olnud. Oma

osa mängib selles kindlasti seegi, et need kontserdid on olnud tasuta.

Kõige suurem rõõm. Rõõm on oma tegevusest siis, kui tunneme, et esinemine õnnestus, ja paistab, et ka kuulajatele on laul rõõmu valmistanud. Selle tunnetab ära. Kui inimesed seisavad ikka püsti, näitab see, et

Vannamuudu

■ Ansambli laulavad praegu:

Aino Tamm, Elvi Jallai, Luule Veibri (kõik kolm on ka asutajaliikmed), Heli Kiviste, Lehti Koop, Leili Pöder, Talvi Onno, Asta Sikk, Vaike Pajupuu ja Virve Mark.

■ Kapellis mängivad praegu:

Helgi Noormets, Valter Kala (mõlemad ka asutajaliikmed), Luule Viin, Valter Sikk, Heino Valge, Aare Rahu, Helmut Venne, Mart Järvpõld ja Harri Lindmets.

■ Pillimehi ja lauljaid õpetavad-juhendavad Helgi Noormets ja Sale Vare.

meie esinemine on korda läinud. Selliseid hetki on olnud omajagu.

Kõige suurem sõber. Kõige rohkem koosinemisi on meil olnud Puiga tantsurühmaga Hõbedane.

Kõigis oma ettevõtmistes oleme aga tundnud Parksepa rahvamaja juhataja Hugo Prantsu ning vallavalitsuse

hariduse ja kultuuri peaspetsialisti Siiri Konksi tuge.

Kõige kaugem ülesastumine. Need kõige kaugemad lavad jäävad Saksamaale: 2012. aastal esinesime Münchenis sealsetele eestlastele ja 2007. aastal külastasime Minden-Lübbecke maakonda. Aga eks ole Kaustiski meist päris kau-

gel, ligi 600 kilomeetrit Helsingist edasi.

Kõige lustakam vahejuhtum. Seda ei pea ka pikalt meelde tuletama. Kui 2009. aastal Turust laevaga Stockholmi sõitsime, leidsime kajutitest eest kahekorrelised narid. Kõik oli kena, aga me ei leidnud astmeid, mida pidi nari teisele korrukselle ronida. Keda tõugati siis tagumikust, kes kiskus end ise küünte ja hammastega üles. Alla tulla oli veel raskem... Kui kõik vintsutused olid seljataga, avastasime nurgast ka redelid...

Samal reisel tuli kellaosuteid Põhjamaade aja järgi liigutada. Ei ole mees, kas ette või taha. Igatahes oli osa meie seltskonnast osutitlukkamises nii osav, et seis- sis juba Mariehamnis, joped seljas, täies valmisolekus väljapääsu juures.

Kaile Kabun

Parksepa line-tants 10

22. novembril tähistasid Parksepa line-tantsijad koos sõpradega Parksepa line-tantsu 10. sünnipäeva.

„Säravast ja sädelevast” peost võttis osa üle 70 line-tantsija Eesti eri paikadest. Külla olid tulnud ka sõbrad Lätimaalt Veclaircenest, üks osaleja oli Rootsist – see- ga tõeline rahvusvaheline pidu. Line-tantsijate pidu ongi sõna otseses mõttes suur tantsupidu. Nii ka Parksepas, kus kogu õhtu tantsiti truppide lemmikantse ja õpiti selgeks ka mõned uued liikumised.

Kontserdiosas rõõmustasid oma etteastetega osale- jaid ja külalisi Parksepa line- tantsurühm Hellad Tallad, flamenko- ja kõhutantsijad Võrust. Saku line-tantsuklu- bi Happy Feet esitas lõbusa klounide show ja Meie Stuu- dio tantsijad Andre Laine ju- hendusel kandsid ette hoog- sa kava, kus kostüüme vahe-

tati sõjaväelise kiirusega.

Meeleolukas pidu kestis südaööni. Rõõmu kordaläi- nud peost tundsid nii kor- raldajad kui külalised.

Ise küsime, ise vastame

Kümme aastat line-tantsu tantsinud ja polegi tüdine- nud?

Sellele on väga lihtne vastata: kindlasti mitte tüdi- nenud! Kui me 2004. aastal Marika Rosenbergi ja seejä- rel Helle Lilosoni juhendu- sel esimesi tantse õppisime, oli line-tants pigem kantri- tants.

Praeguseks on see kas- vanud kantritantsust kau- gele kõikide teiste stiilideni välja – see on põnev ja va- heldusrikas. Mitu aastat on meile erinevate koreograa-

Parksepa line-tantsijad Ruth, Sveta, Maili, Tiina ja Maire. Foto: erakogu

fide loodud tantse õpetanud Merle Kukk.

Miks me tantsime?

Alati annab tantsutreen- ning meile hea tuju ja aitab töömõtetel peast kaduda.

Tantsimast tulles on ener- giat rohkem kui sinna min- nes. Meil on tore seltskond ja tänu tantsule oleme leid- nud palju sõpru. Igal aastal toimub hulk üritusi: line- tantsu päevad, tantsumara-

tonid, õppepäevad, tantsu- laagrid, kus põhitegevuseks on uute tantsude õppimine ja lemmikantsude tantsi- mine. Viimased neli aastat on meie vaieldamatuks lemmikürituseks olnud Saku line-tantsijate korral- datud tantsuõppelaager „Dance Until You Drop”, kus oma tantse on õpetanu- nud maailmakuulsad koreo- graafid Inglismaalt (Rachael McEnaney, Graig Bennet, Debbie McLaughlin, Darren Bailey, Shaz Walton), USAst (Scott Blevins, Joey Warren, Guyton Mundy) ja Taanist (Niels Poulsen). Peale Eesti tuleb nendele üritustele hu- vilisi Soomest, Rootsist, Taanist, Lätist, Leedust.

Meie trupi nimeks oli esi- algu Red Roses, kuid kolm aastat tagasi otsustasime endale veel ühe nime anda – Hellad Tallad. Seda põhju- sel, et kolmepäevases tantsu- laagrist tulles olid kõigil jalatallad pidevast tantsimi- sest hellad ning „ümarad”. Üldiselt on see tunne meile väga tuttav, et füüsiliselt võime tantsimisest väsinud olla, kuid vaim on virge ja meel rõõmus.

Ruth Toots, Tiina Asi

Parksepa kooli õpilased Itaalias

Mullu septembris tuli ideedest pakatav Parksepa keskkooli ajalooõpetaja Andres Braidaks lagedale mõttega veeta 2014. aasta sügisvaheaeg Itaalias. Ükskõik, kui hullumeelne see idee tol hetkel tundus, 18. oktoobril 2014 tõstisime oma kohvrid bussi ja alustasime sõitu Itaaliasse.

Reisil osales 21 ajaloo- ja seiklusringi õpilast, neli õpetajat ning viis lapsevanemat. Lisandus veel 63 reisivõimele üle Eesti ja nii sai meid kokku ühte sinisesse kahekorruselisse bussi 83. Reis algas 18. oktoobri öösel, Võrust väljus buss 1.30. Tee kulges läbi Läti, Leedu, Poola ja Tšehhi. Bussiaknast avanesid imelised vaated lumistele mäetippudele ning maastikule. Esimene pikem peatus leidis aset Austria pealinnas Viinis. Tutvusime linnaga, jalutasime linnapargis ning toomkiriku ümbruses.

Edasi kulges reisirute sihtpunkt – Itaalia poole. Itaalia on 60 miljoni elanikuga riik, mis tuntud pitsa- ja pastameistrite poolest ning peidab endas olulisi arheoloogia-, kultuuri- ja kirjandusmälestisi.

Esimene linn, mida Itaalias külastasime, oli San Marino. San Marino on maailma vanim vabariik, mis asub Monte Titano mäel. Mäe tipu ronides oli kuulda ohkeid, kuna vaade oli lihtsalt hingematvalt ilus. Pärast pilteideldades vaadates oli pettumus suur, kuna nii kaunist vaadet oli võimatu pildile püüda. Need vaated tuli talletada mälu. Õpilasi hullu-

Reisilõpped Colosseumi juures. Foto: erakogu

tas see mäe otsas asuv linn oma rohkete poekestega, mis muutusid järjest kirevamateks ning ahvatlevamaks. Külastasime ka piinariistade muuseumi. Huvitavate, ent õõvastavate lugudega kirjastas muuseumikülalust õpetaja Andres Braidaks.

Järgmisel päeval suundusime Rooma ja Vatikani. Vatikani jõudes tabas meid üllatus. Pärast tundi aega ummikus istumist, sattusime Vatikani ajaks, mil Rooma paavst Franciscus pidas oma igapäevast kõnet.

Vatikani siirdusime Itaalia pealinna Rooma, kus jalutasime üle Inglisilla, tutvusime Panteoni ehk kõigi jumalate templiga ning saime ülevaate antiikaja suurimast foorumist. Rooma päev lõppes kõigi jaoks meeldejäävalt – Colosseumi külastusega.

Colosseum oli Antiik-Rooma tähtsaim meelelahutuskeskus, mis mahutas umbes 50 000 pealtvaatajat. Selle areeni ühe ruutmeetri kohta on hukkunud 100 ini-

mest ja tapetud 200 looma. See teeb kokku ligi 450 000 inimelu ning ligi miljon tapetud looma. Roomaga tutvumine pani ajalooõpikus tuntud pildid elama ning rikastas kõigi maailmapilti.

Kolmandal Itaalia-päeval olid sihtpunktideks Firenze ja Pisa. Omal ajal olid need linnad omavahel suured konkurendid, kuid tänapäeval on mõlemad olulised turismipiirkonnad. Firenze on aardeid täis kunstipealinn, mis on tuntud kulla rohkuse poolest. Saime isegi jalutada üle kullasilla, mis oli täis kullalapoode. Firenze jääb kindlasti meelde oma külmusega, kuna õhk oli seal tõesti jahedavõitu ning hommikutunnid võimendasid seda. Firenzest liikusime edasi vilvutuse torni linna Pissasse. Pisa suurimaks vaatamisväärsuseks on teadagi vajuv kellatorn, mida paljud õpilased ka külastasid. Seda tunnet, mis torni ronides ning tipus olles valdas, on raske kirjeldada. Pissas oli ka tohutult suur kaubavalik, kõik kaup-

mehed üritasid püüdlukult oma kaubast lahti saada.

Neljandal päeval sõitsime Veneetsiasse, mida kutsutakse ka Aadria mere kuningannaks. Veneetsia on äärmiselt omapärane linn, kus on tänavate asemel kanalid ning autode asemel liigeldakse gondlitega. Veneetsia puged paljudele südamesse oma kitsaste tänavate, helesinise merevee ning masikidega. Külastasime Püha Markuse väljakul olevat kirikut ning doodžide paleed.

Teel tagasi kodumaale jooksid mõtteis veel pildid sellest imelisest maast. 26. oktoobril jõudsime 8000 km pikkuselt reisilt tagasi mitu korda targemana ning suure kogemuste pagasiga. Ajaloo- ja seiklusringis osalejate mõtteis mölguvad uued huvitavad ideed, mis ootavad teostamist.

Täname Võru valda ja bussijuht Madist, kes meid reisi lõpusirgel kiiresti koju sõidutas.

Hedvig Andrejev
11.a klass

Seikluslaager Võru noortekeskuses

20.-24. oktoobrini toimus Võru noortekeskuses seikluslaager, millest võttis osa 12 Võru linna ja valla noort. Laagrist osavõtt kujunes oodatust väiksemaks, aga noorte tagasisidest laagri kohta jäid kõlama ainult positiivsed noodid.

Neli laagripäeva sisustati seikluskasvatustlike tegevustega, lähtudes noorte huvidest ning pöörates tähelepanu meeskonnatöö ja sotsiaalsete oskuste arendamisele, konfliktide lahendamise oskuste parandamisele ning sallivuse kasvatamisele.

Laagris õpiti oskust meeskonnana töötada ja võtta vastutust ning arvestada erinevustega meie ümber. Suurt tähelepanu pöörati loovusele ning koolis õpitud oskustele igapäevaeluga: tehti teaduskatseid ning tut-

Seikluslaagris osalejad meisterdamas. Foto: erakogu

vuti maailma avarustega, valmistati kipsist maske, arutleti looduse, keskkonna ja tervislike eluviiside teemadel ning valmistati ise pitsat. Programmi lisan vürtsi AHHA teaduskeskuse ja Tartu seikluspargi külastus. Närvikõdi ja põnevust pakus noortele matk Luhasoos, kus vihmavesi oli suu-

re osa laudteest üle ujutanud. Ehkki rada ei olnud päris läbitav ja nii mõnelgi sai jalg märjaks, pidasid noored vapralt vastu ning seda paremini maitsesid Rõuge noortekeskuses hernesupp ning lõkkel küpsetatud banaan ja apelsinikook. Viimasel päeval toimus koostöös maanteeametiga helkurite

vajalikkuse koolitus. Laagritele pani punkti filmiõõ Võru noortekeskuses.

Kõigis tegevustes lähtuti mitteformaalsetest õppemeetoditest, seades olulisele kohale refleksiooni ja eneseanalüüsi. Nii said noored igal õhtul seoses tegevustega emotsioone ja mõtteid väljendada.

Laagri korraldusmeeskond tänab kõiki lapsevanemaid meeldiva suhtumise ja laagri tegevustes kaasaaitamise eest.

Mairi Raju,
MTÜ Võru Noortekeskus juhataja

Laagrit rahastati Euroopa majanduspiirkonna (EMP) toetuste programmi „Riskilapsed ja -noored“ taotlusvoorst „Noorte- ja noorsootööorganisatsioonide võime kaasata riskilapsi ja noori on paranenud“ ja ENTK maakondliku ANKi programmi.

Jõulud Ungari moodi

Gabriella Cziraki, Ungari vabatahtlik Võru noortekeskuses ja Võru valla noortetubades, vahendab jõulutraditsioone oma kodumaalt.

Jõulutraditsioonid Ungaris ei erine palju jõulupühadest teistes kristlikes maades. Jõuluaeg saab alguse 13. detsembril luukapäeva tähistamisega. Uskumuste kohaselt kehasub püha Luukas sellel päeval nõiaks. Ungaris usutakse, et sel päeval on püha Luuka toolile ronides võimalik oma silmaga näha. Püha Luuka tool aga ei ole tavaline kodus leiduv tool, vaid selle tegemisel peab olema kasutatud üheksat sorti puitu ning see peab olema valminud 13 päeva jooksul. Pärast nõidade nägemist tuleb tool tules põletada. Kui õigesti toimida, on tooli põlemisel tules kuulda nõidade nuttu. Et tegu on kurjusepäevaga, ei ole sellel päeval lubatud oma asju kellelegi laenata, et vältida nende sattumist nõidade kätte.

Jõulude eelõhtul, 24. detsembril on kristlaste püha kohus võtta osa õhtusest jumalateenistusest.

Jõulupühaga 25. det-

sembril saab alguse jõuluaeg, mis lõpeb kolmekuningapäevaga 6. jaanuaril.

28. detsembril tähistatakse süütalastepäeva, mis on pühendatud hukatud väikeste laste mälestusele. Jeesuslapse otsingutel lasi kuningas Herodes hukata Petlemmas kõik alla kaheaastased poisilapsed. Jeesuse vanemad aga olid saanud jumaliku ilmutuse ja lahkusid linnast õigel ajal. Süütalastepäeva traditsioonide kohaselt saavad sel päeval Ungaris kõik lapsed vitsa: sellisel moel „hoolitsetakse“ nende tervise eest.

Jõulud veedetakse Ungaris enamasti koos perega suure laua taga. Igal pühaderool on oma tähendus. Nii toovad näiteks mooniseemned tervist, mesi muudab elu magusamaks ning pähkliid hoiavad eemal halvad mõtted ja kavatsused. Ka kalasupil on menüüs oluline koht, sest uskumuste kohaselt toob see pererahva majja raha. Täidetud kapsas aga ei lase järgmisel aastal perel puudust kannatada.

Traditsiooniline ja väga populaarne jõuluroog on Ungari jõuluküpsetis *beigli* (vaata retsepti allpool).

Soovin kõigile ilusat jõuluaega ja meeldejäävat aastavahetust!

Beigli

Tainas: 2 dl piima, 50 g tuhksuhkrut, 20 g pärimi, 500 g jahu, 250 g võid või margariini, 3 muna + ühe muna valge, soola
Mooniseemnetäidis: 3 dl piima, 300 g jahvatatud mooniseemneid, 50 g mannat, 200 g tuhksuhkrut, ½ tl riivitud sidrunikoort, 100 g rosinat (soovi korral)
Metspähklitäidis: 150 g suhkrut, 300 g jahvatatud metspähkleid, 100 g jahvatatud või purustatud küpsiseid (tavalisi Kalevi või Laima küpsiseid), ½ tl riivitud sidrunikoort, 100 g rosinat

Lahusta 1 tl suhkrut ja pärim väikeses koguses leiges piimas. Sega sõrmedega pudistades omavahel jahu ning kaks vahustatud muna. Lisa jahu-munasegule piimas lahustatud pärm, sool, suhkur ja ülejäänud piim. Kata tainas puhta rätikuga ja lase sellel 2 tundi kerkida.

Samal ajal valmista täidis. Mooniseemnetäidise tegemiseks lase piimal keemiseni kuumeneda ning lisa sellele enne kokku segatud mooniseemned, manna, suhkur ja riivitud sidrunikoort. Keeda paar minutit. Soovi korral lisa rosinat. Jahuta täidis enne tainale tõstmist.

Metspähklitäidise tegemiseks sega 3 dl vett suhkruga ja keeda, kuni saad paksema siirupi. Lisa metspähklid. Tõsta pott tulelt ja lisa purustatud küpsiseid, sidrunikoort ja rosinat. Jahuta täidis enne tainale tõstmist.

Jaga tainas neljaks palliks ja rulli neist poole sentimeetri paksused ristkülikud. Kanna taignale täidis nii, et igast servast jääb 1 cm vabaks. Rulli ristkülikukujuline tainas kokku ning aseta küpsetuspaberiga kaetud ahjuplaadile. Pintselda tainarulle lahtiklopitud munaga. Lase rullidel ahjuplaadil soojas ja kuivas kohas veel üks tund kerkida. Seejärel pintselda tainarullid üle munavalgega ning tõsta pooleks tunniks jahe-dasse kohta.

Torka tainarullidesse kahvliga augud, et vältida kooriku purunemist küpsemise ajal, ning küpseta 25–30 minutit 200kraadises ahjus. Ära ava küpsetamise ajal ahjuust, sest tainas võib praguneda.

Lase rullidel jahtuda ning lõika parajad suupisted.

Piret Haljend Võrumaa tegusaimate seas

Võru vallavolikogu liige **Piret Haljend** valiti rahva hääle toel nende viie kodaniku hulka, kes said Võru maavanema tänukirja inspireeriva ja pühendunud töö eest Võrumaa kodanikuühiskonna arendamisel.

Peale tema said samasuguse tunnustuse osaliseks veel Riina Paat, Ale Sprenk ja Viibeke Turba. Võrumaa tänavuseks tegusaimaks kodanikuks valiti Merike Õun. Tänukirjad anti kätte traditsioonilisel kodanikuühenduste konverentsil novembri lõpus Uue-Antslas.

Piret Haljend on olnud vabatahtlikus töös aktiivne juba mõnda aega, aga tunnustuse teenimisel mängib suurt rolli kindlasti heategevusliikumise Saagu Valgus toomine Võrumaale.

Piret Haljend tegusate võrumaalaste tunnustamise üritusel. Foto: erakogu

Kuidas te niisugust tunnustust hindate ja keda ise tegusa kodanikuna esile tõstaksite?

Piret Haljend:

Kuidas tunnustus mulle mõjus? Kuulen iga päev tunnustavaid sõnu erinevatelt inimestelt, nii et peaksin justkui harjunud olema. Siiski on äärmiselt meeldiv ja liigutav seista mulle eeskujuks olevate inimeste kõrval ning kuulda aplausi. See aplaus on omaette tunnustus... ja sõnu polegi vaja.

Sellistest hetkedest ammutan energiat ja motivatsiooni jätkamiseks. Pigem ongi tunnustamine vajalik selleks, et teha vahetõde ning saada teada, kas see, mida teen, on oluline ja läheb veel kellelegi korda ning kas ettevõtmisel on tulevikku. Jumal tänatud, nüüd tean veelgi kindlamalt, et ajan Võru Saagu Valguse keskuses õiget ja olulist asja.

Isa tunnen küll, et vara on veel 2014. aasta tegemistele hinnangut anda. Kõike seda, mis mind viis Saagu Valguseni, pean isegi olulisemaks.

Kahjuks juhtus nii, et endal jäidki inimesed tunnustamiseks esitamata. Oleksin lisanud veel kümme nime.

Konverentsi lõpus kõlaski mõte, et järgmisel aastal ollakse aktiivsemad. Tänavu esitati tunnustamiseks 36 tegusat Võrumaa inimest. Eestlane on tagasihoidlik, et oh, mis mina, küll kee-

gi teine, kellel jutt paremini jookseb, kirjutab ja esitab... Nii juhtub, et jääbki „teeks“, „oleks“, „võinuks“ jne.

Tuleb meelde ka Võru valla inimene, kes polnud tunnustamiseks esitatud, kuid keda tahan esile tõsta. Nimelt Tuuli Pähn – Juba külaseitsi eestvedaja. Miks Tuuli? Kui on mõni maakondlik ümarlaud ja olen ka ise sinna minemas, siis tean, kes veel on Võru vallast kohal... Tuuli! Ta toimetab vaikselt, hoolikalt, vahepeal vaat et märkamatu. On olulistel hetkedel alati kohal, jälgib, mõtleb kaasa ja kui oled n-ö energias tühi ning juhulki kohtad Tuulit, siis temal on ainult heatahtlikud soovid ja mõtted, nii et pärast oled taas särtsu täis ja valmis jätkama. Piisab paarist sõnast ja Tuulist, et tubli kodanikuna edasi toimetada. Armas tegus kodanik!

Arvangi, et inimene on niisugust maakonna ja ka omavalitsuse tasandil tunnustust väärt siis, kui ta teeb oma põhitööd hästi ning lisaks veel midagi, mis pole töökohustustega seotud, luues uut väärtust. Siin isegi ei loe teo ega väärtuse suurus – kõik on ühtviisi oluline. Kõigile neile inimestele minu kummardus ja lugupidamine.

Küsis **Kaile Kabun.**

Parksepa SK/Võru võitis ka sel aastal Võru Kalevi meistrititli

Parksepa SK/Võru krooniti taas Võru spordiseltsi Kalevi korvpallimeistriks.

Parksepa korvpallurite kolmas järjestikune esikoht ei tulnud kergelt, sest meeskonna treeneri Kalev Palo sõnul oli mitmel puhul raskusi meeste kokkusaamisega. „Mehed on kõik laiali, kes on Tallinnas, kes Tartus koolis, mängida tuli nädala sees,“ lausus ta. „Aga eks noored said selle võrra rohkem mänguaega.“

Kuidagi ei sobinud Parksepa meeskonnal mäng SK Urvastega, kellele kahel korral kaotati: põhiturniiril 57:67 ja finaaltorniiril 66:81. Rohkem tiitlikaitsja üheski mängus ei väärtanud. Teiseks tulnud Osula alistati finaaltorniiril 76:53 ja kolmanda koha saanud Antsla 107:77, Semuehitusest oldi üle 87:61.

Palo sõnul oli meeskonnal finaaltorniiril enne mängu Urvastega juba kolm võitu käes ja kohtumiseks raske kontsentreeruda. „Tekkis-

Parksepa SK/Võru korvpallimeeskond. Foto: Võrumaa spordiliit

ki olukord, et võinuks [esikohast] ilma jääda, õnneks Fredi vedas välja,“ ütles Palo, pidades silmas Osula meeskonna mängus Urvastega võidule vedanud ja nii Parksepa SK/Võrule esikoha kindlustanud Fredi Parkerit.

Turniiri taset pidas Palo küllaltki kõrgeks. „Meil tuli

ikka kõvasti pingutada. Nii mõnigi võit tuli alles viimase veerandajaga, kui meie poiste parem treenitus maksvusele pääses ja vastased väsisid,“ rääkis ta.

Parksepa SK/Võru meeskonda kuulusid Allan Hallik, Andre Treial, Juss Jürisaar, Oliver Raudsepp, Arlet Raha,

Karl Pöder, Märt Morel, Reiko Kikas, Markus Moppel, Marten Küngas, Martin Kulberg, Rael Kalmus, Kaspar Süvaorg, Richard Jõgi, Mirko Märdimäe ja Robert Peterson.

Võru valla meeskond lõpetas turniiri kuuenda kohaga. **VSport.ee**

Malesõbrad Kirepi raamatukogus

Kirepi raamatukogu on juba mõned korrad võrrestitanud malesõpru.

Raamatukogu juhataja Tuuli Eksin ütles, et mõtte maletamiseks kokku tulla käisid huvilised välja ise. „Mängitakse oma lõbuks, tähtis on ka vanade tuttavatega kokku saada ja juttu puhuda. Inimesed pole oma sõnul mänginud 15–20 aastat ja käigudki olid meelest läinud. Kohtudes oli aga nii lõbus, et ei tahetud lõpetada,“ lisas ta.

Seni on huvi ilmutanud kuus-seitse malehuvilist, aga töö või tervise pärast on kõigil korraga keeruline kokku saada. Tavaliselt on kohal ka mõned põidlahoidjad, kes mängu üle öla jälgivad. Tuuli Eksini sõnul on plaanis osta raamatukogule malekomplekt, et saaks mängida igal ajal, kui tuju tuleb.

Hetk maleõhtust Kirepi raamatukogus. Foto: erakogu

Praegu on maleõhtuks mängulauad siit-sealt kokku laenatud.

Viimasest, 21. novembriks välja kuulutatud maleõhtust kippus raamatukogujuhataja sõnul kujunema küll rohkem lauamängude õhtu,

kuna enne oli kuulda „kurtmist“, miks ainult malesõbrad kokku saavad, võiks ka kabet ja „Reisi ümber maailma“ mängida...

„Seekord tõin keskraamatukogu lasteosakonnast valiku lauamänge, lugejad töid

kodunt kaasa vanu, 1970.–1980. aastate mängu. Oli plaanis korraldada ka äsja raamatukogusse saabunud poku-puslede kokkupaneku võistlus,“ lausus Tuuli Eksin. Kahjuks mängis ilmataat toona vembu: oli see kiilasjääga reede. Mõned huvilised ei saanud isegi kodut välja. Lapsed tulidki lauamängudele järgmisel päeval. Malesõpru siiski kogunes ja mõned lahingud said ka peetud.

Tuuli Eksin ütles, et sellised õhtud annavad ennekoike võimaluse suhelda: kui memmed leiavad endale ikka tegevust, käivad laulmas või lapselapsi hoidmas, siis taatid pole väljaspool kodu erilist tegevust. Pärast maleõhtut tekkis neil aga muu hulgas mõte otsida ruum, kus saaks lauatennist mängida. **VVT**

lühidalt

KORVPALL. Parksepa SK/Võru naiskond on Apollo naiste korvpalliliigas oma alagrupis esimese ringi järel teisel kohal. Kolmest mängust võideti kaks: Vastsekuuste SK Känguru alistati 55:34 ja Järvamaa SK Siit ja Sealt 64:31. Alagrupi liidriks tõusnud Tähtvere naiskonnale kaotas Parksepa SK/Võru 31:91.

JÕUTÖSTMINE. Tartus toimunud Eesti meistrivõistlustel klassikalises jõutöstmises sai Ando Tuul Parksepa kehakaalus kuni 83 kg viienda koha.

KORVPALL. Võrumaa kuni 7. klasside poiste korvpallikarikavõistlused võitis Parksepa keskkooli I võistkond. Teiseks tuli Puiga põhikool.

JUDO. Parksepa keskkoolis õppiv Tarvo Jõgeva aitas Tartu klubi Do Eesti klubide karikavõistlustel noorte arvestuses hõbemedalile.

KERGEJÕUSTIK. Noortesarja TV 10 Olümpiaartari esimesel etapil Tartus võitis nooremate poiste kuulitõuke tulemusega 8.72 Markus Post (Parksepa KK).

JALGRATTASPORT. Mari-Liis Mõttus tuli novembris Lätis lõpule jõudnud Arvids Piziksi *cyclo*-krossisarjas naiste eliitklassi üldvõitjaks. Kuuest etapist võitis ta kõik viis, kus kaasa läi. *Cyclo*-krossi eristab tavalisest maastikurattasõidust see, et kasutusel on kitsad rehvid ja maanteerattale sarnase välimusega ratas. **VSport.ee**

Jõulu- ootus

See tunne on meis kõigis omal moel, ole vana või noor.

Jõuluaeg oli loodusrahva suurim püha aastas, sest päike, elu hoidja, pöördus jälle näoga oma laste poole. Aasta kõige pimedam aeg sai otsa. Valgus ja soojus hakkasid aegamisi uude kevadesse viima. Kristlikus usundis on see Jumala poja sünnipäev, suur rõõmupäev, sest sündis inimkonna patust lunastaja – Päästja.

Lähem mõttes tagasi oma elu esimesse aastakümnesse. Mulle seostuvad jõulud ikka vanaisaga. Ta oli juba vana, 80. eluaasta piirimail. Ta oli usklik ja jutustas meile piiblitlugusid, nende hulgas ka jõululapsest Jeesusest. Ma ei mäleta, et meil oleks jõuluvana käinud, aga laeni ulatuv kuusk oli küll. Hästi on mees ehtsa, elava tullega kuuseküünlad. Kuusele pandi kaunistuseks hõbedase ja kuldse läikega karda, et kui küünlad süüdatud, rohkem sädelust oleks.

Minu lapsepõlve jõulukompvekke oli kahte sorti:

värvilise ümbrispaperiga pikad pulgakommid ja värvilise paberi sisse pakitud tavalise suurusega kommid. Kommipaberi otsad olid peenikesteks ribadeks lõigatud. See lisas toredust. Kuusele riputati ka värvilise kaunistusega piparkooke ja väikseid sibulõunu. Olid ka säraküünlad, mis põlesid läbi mõne sekundiga, aga lisasid sädelust ja ilu. Säraküünaldega toimetasid täiskasvanud, neid laste kätte ei usaldatud.

Ka tavaline kuuseküünal oli peenike ja põles kiiresti läbi, aga elamust pakkus küllaga. Kuigi kuusk seis enamik ajast küünlasära, oli hea tema juures seista ja lihtsalt vaadata. Ja see kuuselõhn! Tunnen seda tänaseni, kui ajas tagasi lähen. Need mälupeeglid on kõik sõjaeelsest ajast.

Sõda raputas meid mitmeti, aga ilusaid lapsepõlve mälestusi ei suutnud ta võtta. Pärast sõda, kui jõulupühi enam ei tähistatud, panna vaasi kuuseoksa, süütasin küünlad ja mõtlesin tagasi ajale, mil olime veel vennaga kahekesi. Meil oli suur kuusk ja soe tuba.

Hilisemal ajal, kui juba raadio oli, tabasin end mitmel korral mõttelt, miks küll ei kõla ainsatki jõululaulu. See ootamine oli pikk, aga tulid lõpuks ka laulud ja mingil ajal oli neid liigagi palju. Hakati taas elustama ka jõuludega seotud tavasid. Jõuluõhtul oli kirik rahvast tulvil ja kodudes käisid lastel jõuluvanad.

Unustamatu elamuse pakkus meile haridusosakonnas Võru keskkooli direktor Ilmar Reiman, kes tuli koos kooli naisansambliga häid pühi soovima. Aastakümnete takka saime kuulata heas esituses kauneid jõululaule. Aitäh tollastele tegijatele nende hetkede eest!

Praegusel ajal on jõulupuhkused ja -preemiad ning palju igasuguseid võimalusi. Aga mida ei ole – on aeg. Kuhu küll tormavad tänased inimesed? Kõik lõpetavad kord ühes ja samas kohas. Kuidas ka ei püüaks, ei jõua elus ometi kõike soovitud ära teha. Töö jääb maailma ka pärast meid.

Pühaderõõmu ja hinge-
rahu kõigile!

Õie Laanekivi

80 aastat tagasi

Käskjalg löödi maha

Võru haiglas käis ravimisel Kasaritsa valla käskjalg August Vois, kellele keegi tundmatu kiviga pähe löi. Vois oli teel Võrumõisast koduvalda, kui talle kihutas jalgrattal järele keegi tundmatu mees. Millegipärast vihastas rattasõitja, haaras maast kivi ja virutas käskjalale pähe. Meelemärguse kaotanud käskjalg leiti möödaminejate poolt. *Elu 6.11.1934*

Väimelasse tulekindel koolimaja

Maanteede ehitusjärelevalve inspektor saatis tagasi Aleksandri valla Väimela algkoolimaja projekti nõudmisega, et vallavalitsus ehitaks koolimaja mitte puust, vaid tulekindlast materjalist. Ühtlasi juhib inspektor tähelepanu mitmele puudusele ja palub vallavalitsusel esitada uus projekt. *Wõru Teataja 7.11.1934*

Lennuväli Võlsile

Võru maavalitsuse, linnavalitsuse, Kaitseliidu ja õhuasjanduse ühingu esindajad tutvusid Võlsi mäega, kuhu on plaanis ehitada lennuväli. Maapind on seal tasane, kõva ja kuiv, ainsaks takistuseks mets, mis tuleks maha raiuda. Eelmised lennuvälja kavatsused asukohad, Võrumõisa lähedal asuv maa-ala ja asunik Elleri krunt Kasaritsas, langevad päevakorrast ära. Esimene on liiga pehme pinnaga ja nõuaks kuivatamisel suuri kulusid, teine asub linnast liiga kaugel. *Wõru Teataja 12.11.1934*

Mehel rehi peksmata

Kasaritsas Meeliku külas elab üks vanapoisist talupidaja, kel veel seni on vili peksmata ja vedeleb rökudes nurmel. Kõikjal mujal on rehepeks juba ammu läbi. *Elu 13.11.1934*

Hilised vaarikad

Kasaritsas on mitmel pool aedades leitud veel hilisügisel valminud vaarikaid, mida isegi vanemad inimesed ei mäleta aastakümnete kestel näinud olevat. *Wõru Teataja 16.11.1934*

Korratu post

Kasaritsa Kolepi postitallu peab postikandja posti tooma igal teisipäeval, kolmapäeval, neljapäeval ja laupäeval hiljemalt kell 8 õhtul, aga viimasel ajal ta sellest kinni ei pea ja toob posti alles järgmise päeva lõunaks. Postitarvitajate seas on see palju nurinat tekitanud. *Wõru Teataja 19.11.1934*

Kasaritsa jahipiirkond

Uue jahiseaduse alusel moodustatakse Kasaritsa, Lüüste, Vähä, Rootsi, Raudsepa, Andsu, Meegomäe ja Puiga küla rajooni jahipiirkond. Mõtet toetavad kõik talupidajad. *Elu 20.11.1934*

Kirumpäele uus sild

Teedeministeeriumil on 1935. aastal kavatsus ehitada Võrumaale kaks suuremat raudbetoonsilda, üks neist senise Kirumpäe silla asemele. Kaalutakse mitut varianti. Ühe kava järgi tuleks uus sild vana kõrvale, linnast minnes vasakule poole, teise variandi järgi õgvendataks jõge nii, et sild tuleks umbes 25 meetrit linna poole ja 50 meetrit senisest sillast paremale. Kolmanda kava järgi õgvendataks maantee umbes Ahrensi maja juurest Väimela telliskivitehaseni sirgjoones välja ja sild tuleks jõe ümber senise maantee kõveruse kohale. Neljas variant näeb ette silla ehitamist ja tee suunamist senisest sillast tublisti vasakule. Missugune kavast lõpuks teostamisele läheb, pole veel kindel. *Elu 20.11.1934*

Väimelasse traktorijaam

Põllutööministeeriumis peeti nõupidamine üle riigi traktorijaamade rajamiseks, et uudismaad harida. Võrumaa traktorijaam leiaks asukoha Väimela põllutöökoolis. Esimesel aastal saaks üle riigi tööle panna umbes 60 traktorit ja harimisele kuulaks 55 000 hektarit maad. 15 aasta jooksul on kavatsus Eestis 800 000 hektarit seni mittekõlblikku maad üles harida. *Wõru Teataja 23.11.1934*

Sissemurdmine

Õöl vastu 11. detsembrist tungisid murdvargad Võru vallas Loosu külas Jakob Saksa aita ning varastasid ristikehinaseemet ja lambanahku 48 krooni väärtuses. *Wõru Teataja 14.12.1934*

Navi rahvaraamatu-kogu selts 20

Navi rahvaraamatukogu seltsi põhikiri kinnitati 16. juunil 1914, sama aasta jõulu teisel pühapäeval esimene üldkoosolek ja valiti juhatus. Seltsi asutajateks olid Joosep Navi, Mihkel Leosk ja Jaan Kääparin. 20 aasta tegevus on olnud viljakas: seltsi juures on töötanud laulukoor, näitering ja spordiselts, korraldatud on rida kursusi, ülal peetakse kogukat raamatukogu. Aktiivselt aidati kaasa vabadussõja ohvrite mälestustahvli püstitamisele Võru vallamajja ning püstitati õpetaja Joosep Meltsovi hauamärk. Jõulu teisel pühapäeval korraldab selts aastapäeva puhul peoõhtu. *Wõru Teataja 22.12.1934*

„Armud väiksed vääratused“ Kasaritsas

1. jaanuaril korraldab Kasaritsa hariduseltsi noorteosakond Jaani kooli ruumides uue aasta vastuvõtu pidustused, kus etendatakse naljamängu „Armud väiksed vääratused“. *Wõru Teataja 31.12.1934*

95
AMANDA RANNA

1. jaanuar

93
JAAN KUUDA

17. veebruar

92
VENDA KUKK
AKILINA RAMMULA

7. jaanuar
7. jaanuar

91
EINO-ERIK NAHKUR

25. jaanuar

90
KOIDULA UNT
LEHTE SAAREPUU
MAGDALINA TENJES

14. jaanuar
30. jaanuar
10. veebruar

85
ANNA TSUGUY
LEMBI RÄTT
ELVIRA HELETÄHT
HELGI RAUDSEPP
MAI JAUK

15. jaanuar
20. jaanuar
20. jaanuar
7. veebruar
21. veebruar

75
TAIMI KÕRGESAAR
TAIMI PUUSEPP
KÜLLI-KAI LAURING
ZINAIDA VIJARD
LAINE SÜVING
AIME TOPOLEVA
VIIVE SULG
VÄINO MULDA
MAIE MÄGI
ELMAR KANGUR

3. jaanuar
8. jaanuar
11. jaanuar
17. jaanuar
27. jaanuar
7. veebruar
9. veebruar
9. veebruar
16. veebruar
16. veebruar

70
MILVI HÜTT
VILME AARE
MART JOHANSON

5. jaanuar
17. jaanuar
18. jaanuar

65
RAJA MÄESAAR
ALEXEY MAKAROV
EINART JÜRISAAR
SULEV MIKS
REIN KOBIN

8. jaanuar
17. jaanuar
24. jaanuar
28. jaanuar
23. veebruar

60
KALI SAMUEL
AIGAR METSMÄGI
ASTRID HUUL
TAIMI HANIMÄGI
MALLE TOLGA
REIN OJAVEER
VIRVE KUPPAR
HELJU PLADO
MILVI TAMBERG
SIRJE HÜTT
TIIT HOLLO

1. jaanuar
4. jaanuar
4. jaanuar
15. jaanuar
17. jaanuar
21. jaanuar
27. jaanuar
5. veebruar
7. veebruar
16. veebruar
18. veebruar

**PALJU
ÕNNE!**

Manalateele on lahkunud...

VOLDEMAR KÕOSAAR 02.07.1932–09.11.2014
HEINO HARRIK 05.07.1942–26.11.2014
MEHIS SILLAMÄE 31.07.1971–11.11.2014
VIIVE RAUP 25.08.1938–14.11.2014
MART KIMASK 13.12.1947–12.12.2014
EHDOOARD BORODOK 04.10.1940–18.12.2014

Hea lugeja!

Novembri lõpus toimus Võru vallavalitsuse eestvõtetel ümarlauaarutelu neile, kel oli soovi vallalehe ilmumise ja sisukamaks muutmise teemal kaasa rääkida. Mõned ettepanekud tulid ka meili teel. Aitäh kõigile, kes ühes mõttesid!

Näiteks sooviti detailsemat volikogu ja selle komisjonide töö kajastamist. Väärts mõte on avaldada lehes koduvalla eri paikadega seotud pärimuslugusid, legendide. Siin peitub ühtlasi üleskutse koduloo huvilistele, sest sellise materjali kokkupanek nõuab tõsist ettevalmistust.

Samuti sõnastati ootus, et vallaleht võiks avaldada oma valla inimeste loomingut. Ka selleks on leht avatud. Kel soov oma loomingut tutvustada, andke endast märku!

Mitmel korral on küsitud, miks ilmub leht nii paksul (loe: kvaliteetsel) paberil. Põhjus on tehniline. Võru Valla Teataja suuruse tiraažiga lehte trükitakse ASis Võru Täht masinaga, milles saab kasutada just sellist paberi. Suure trükimasina seadistamine nõuaks niusuguseid lisakulusi, et leht hoopis kallineks. Trükiteenuse ostmise mujalt Eestist tooks kaasa transpordi- ja eraldi ajakulu jne.

Kõiki soovitusi on kavas kaaluda ja ka arvesse võtta. Plaanis on anda uuel aastal lehte välja iga kuu ja neljaleheküljelisena, ilmumisaeg oleks kuu viimane nädal. See peaks lehe ilmumises parema rütmi looma, nii et huviline teab uut lehenumbrit oodata.

Iga kuu 10. kuupäevaks ootame toimetajana kaastöid ja ettepanekuid, mida võiks järgmises lehes kajastada. Oma lood ja teated tuleks saata meiliaadressil kaile.kabun@gmail.com.

Pühadesoovidega
Kaile Kabun,
Võru Valla Teataja
koostaja

mis toimub?

- **19. detsembril** kell 15 Kanariku keldris ja
- **22. detsembril** kell 15 Väimela bistroos ansambel Vannamuudu jõulukontsert „Jõululaul teeb hingele head“.
- **26. detsembril** kell 19 jõulupidu Kungla seltsimajas.
- **31. detsembril** kell 23.55 aastalõpu ilutulestik Puiga kooli ees.

Jäätmeveoteenuste hinnakiri Võru vallas alates 1.02.2015

Jäätmeliik	Jäätmemahuti suurus (m ³)	Regulaarne graafikujärgne ühe konteineri tühjenus (€)	Ühe konteineri ühe kuu üür (€)	Konteineri müük (€)
Segaolme-jäätmed	jäätmekott 0,08	2,00	-	
	kuni 0,14	4,90	2,00	46,02
	kuni 0,24	4,90	2,50	57,52
	kuni 0,37	4,90	3,00	80,53
	kuni 0,66	4,90	6,00	180,23
	kuni 0,80	4,90	7,00	184,07
	kuni 1,50	4,90	12,00	421,81
	kuni 2,50	4,90	14,00	536,86
	kuni 4,50	4,90	16,00	636,56
Paber ja kartong	kuni 0,66	0,00	7,00	
	kuni 2,50	0,00	16,00	
	kuni 4,50	0,00	2,00	

Hinnad sisaldavad 20% käibemaksu.

Võru vallavolikogu ja -valitsus ootavad ettepanekuid valla aunimetuste andmiseks hiljemalt 1. veebruariks 2015.

Võru valla aunimetusi on välja antud 12 aastal ning need on järgmised:

- elutööpreemia
- aasta hariduselu edendaja
- aasta kultuurielu edendaja
- aasta külaelu edendaja
- aasta õpetaja
- aasta sportlane
- aasta ettevõtte
- aasta vabatahtlik
- tulevikulootus

Kandidaate võivad esitada nii asutused-organisatsioonid kui ka üksikisikud. Kandidaadi esitamisel tuleb iseloomustada tema tegevust ja saavutusi. Sobiva kandidaadi puudumisel võib mõni aunimetuse jääda ka välja andmata. Valla aunimetuse saajaid tunnustatakse aukirja ja meenega.

Elutööpreemia antakse viljaka töö ja märkimisväärse panuse eest valla arengusse.

Elutööpreemia juurde kuulub rahaline preemia, mille suuruse otsustab volikogu.

Taotlused palume esitada e-posti aadressil siiri.konksi@voruvald.ee või saata Võru vallavalitsuse aadressil Võrumõisa tee 4a, Võru.

Aunimetused ja elutööpreemia antakse üle Eesti Vabariigi aastapäeval. Senini on elutööpreemia pälvinud Avo Lind (2004), Rein Kaiv ja Helgi Noormets (2005), Laine Süving (2006), Õie Laanekivi (2007), Väino Repp (2008), Ilme Vahtra (2009), Tiina Melts (2010), Linda Kivioja (2011), Helju Kirves (2012), Valentine Mägi (2013), Helju Kalme (2014).

Pane tähele!

Valla asutustes on 23. ja 31. detsembril lühendatud tööpäev. Puiga ja Parksepa lasteaed on avatud kella 15.30ni, Väimela lasteaias töötab valverühm kella 16ni.

Lp Võru valla vähekindlustatud elanik!

Ravimitoetuse taotlemise avaldusele palume lisada retseptiravimi ostul apteegi trükitud nimelise ostuarve.

Pane tähele!

Võru valla registris olevaid lapsi, kes on sündinud aastal 2000 ja hiljem ega käi valla koolides ja lasteaedades, oodatakse vallamaja kommipakkide järele. Pakid saab kätte sotsiaaltöötajate käest. Lisainfo tel 782 2713 ja 5326 8535.

Pilt on illustreeriv.

Teatrisse!

31. jaanuaril mängitakse Vanemuise väikeses majas Andrus Kivirähi „Rehepappi“, kuhu meil on broneeritud 40 piletit (täishind 17 eurot, pensionäri 13.60). Piletiraha tuleb tasuda bussi peal (piletid on ette tellitud), sõiduraha aitab katta vallavalitsus. Buss väljub Parksepalt kell 16.45, Väimelast 16.50 ja vallamaja juurest kell 17. Soovijatel teatada endast tel 785 0477 (õhtul, hommikul) või 5615 6234.

Et jõulud tuleksid rahulikult ja ohutult

Jõulud on aeg, mis veedetakse kodus koos pere ja lähedastega. Juba enne pühi, aga ka jõulude ja aastavaheuse meeleolus peab mõtlema, kuidas veeta pühad rahulikult ja ohutult.

Suurema osa tuleõnnetustest on põhjustanud hooletu ümberkäimine lahtise tulega. Paljud põlengud on alguse saanud vananenud ja ülekoormatud juhtmetest või katkestest elektriseadmetest.

Igaüks saab muuta jõulud turvaliseks, kui järgib ohutu käitumise nõuandeid:

- küünlad tuleb asetada tulekindlale alusele, kaugemale kergesti süttivatest esemetest, sest küünlaleek võib süüdata küünlajalga ümbritseva kaunistuse või liiga lähedal olevad kardinad ja muud tekstiilmaterjalid;

- kuuse kaunistamisel küünladega tuleb jälgida, et puu oksad ja süttivad kuusekaunistused ei oleks küünlale liiga lähedal;

- põlevaid küünlaid ei tohi mitte kunagi jätta järelevalveta;

- vooluvõrku ei tohi elektriliste seadmetega ülekoormata, sest kuumenenud juhtmed võivad sulada ja lühisesse sattudes süüdata ümbruse;

- hoolas tuleb olla toiduvalmistamisel – toit valmib pliidiil või ahjus küll ise, aga üleküpsemise ja kõrbemise vältimiseks tuleb rooga aegajalt jälgida;

- põlevat kaminat ja küdetakse kodu koos pere ja lähedastega. Juba enne pühi, aga ka jõulude ja aastavaheuse meeleolus peab mõtlema, kuidas veeta pühad rahulikult ja ohutult.

- ilutulestikku võib kasutada hoonetest ja inimestest kaugemal, taevatalerna õhku laskmisel peab jälgima, et läheduses ei oleks mingeid takistusi;

- kui hoolite endast ja oma lähedastest, ärge suitsetage siseruumides, sest hõõguvast suitsuotsast võib kergesti puhkeda tulekahju.

Juba enne pühi on soovitatav vaadata kodus ringi – kas kõik on tehtud selleks, et inimestel oleks ohutu. Veebis saab oma kodu tuleohutust kontrollida aadressil <https://www.kodutuleohutuks.ee/>.

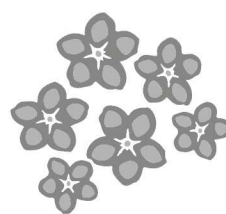
Test annab kohe tagasisidet kodu ohutuse kohta, samast saab ka päästenõustaja soovitusi, kui olukord vajab parandamist.

Kui sõbrad ja sugulased on teile olulised, kinkige neile suitsuandur, tulekustutus-tek, tulekustuti või hoopis korstnapühkija külaskäik – see toob alati õnne. Kui suitsuandur on juba olemas, tehke talle enne pidustusi väike üllatus: pühkige andurilt tolm, vajaduse korral vahetage patarei ja kontrollnupp vajutades veenduge, et suitsuandur on töökorras.

Päästeamet soovib kõigile rahulikku ja ohutut jõuluaega!

Reisiklubi uusaastapidu

Sel aastal toimub reisiklubi uusaastapidu 9. jaanuaril algusega kell 14 vallamaja saalis. Nagu ikka peame meeles juubilare ja sünnipäevalapsi, vaatame tagasi möödunud aastale ja peame plaane, mis võiks toimuda uuel aastal. Kaasa võiks võtta suveniire, fotosid ja muid reisimälestusi. Soovitatav on eelregistreerumine tel 785 0477 või 5615 6234.

Vallarahvas õnnitleb teenekat muusikaõpetajat ja Võru puhkpilliorkestri dirigenti **Heino Vildot** 65 aasta juubeli puhul!

Võru Noortekeskus on jõulupuhkuseel
22. detsember - 2. jaanuar

Tegevused Puigal, Navil ja Parksepas jätkuvad kooli esimesel nädalal, jaanuaris

Soovime Teile rahulikku pühi ja naeme 5. jaanuaril noortekas!